

Світлана ВОРОНОВАкандидат педагогічних наук,
доцент кафедри кіберпсихології та реабілітації
Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку
<https://orcid.org/0000-0003-2753-8049>

STORYTELLING ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ ДО МАНІПУЛЯЦІЙ У КІБЕРПРОСТОРИ

У статті розглядається storytelling як ефективний інструмент формування емоційної стійкості особистості до маніпулятивних впливів у кіберпросторі. Акцентується на зростанні кількості інформаційних загроз, психологічних маніпуляцій та дезінформаційних практик у цифровому середовищі, що впливають на емоційний стан і поведінкові реакції користувачів. Описуються функції та види storytelling. Доводиться, що storytelling у контексті інформаційної безпеки виконує функції навчального, просвітницького і психологічного впливу. Обґрунтовується, що storytelling в освітньому процесі широко застосовується як засіб розвитку критичного мислення та цифрової грамотності. Пропонується на прикладі дисципліни «Соціальна інженерія» використання storytelling як базової технології, через яку реалізуються механізми захисту від психологічного впливу та маніпуляцій у кіберпросторі.

Ключові слова: storytelling, емоційна стійкість, маніпуляції, кіберпростір, інформаційна безпека, психологічний вплив, критичне мислення.

Svitlana VORONOVA

STORYTELLING AS A TOOL FOR BUILDING EMOTIONAL RESISTANCE TO MANIPULATION IN CYBERSPACE

The article considers storytelling as an effective tool for forming an individual's emotional resistance to manipulative influences in cyberspace. It focuses on the increase in information threats, psychological manipulations, and disinformation practices in the digital environment that affect the emotional state and behavioral reactions of users. It has been proven that storytelling in the context of information security serves as an educational, psychological, and emotional influence. It is substantiated that storytelling is widely used in the educational process as a means of developing critical thinking and digital literacy. On the example of the discipline "Social Engineering", it is proposed to use storytelling as a basic technology through which mechanisms of protection against psychological influence and manipulation in cyberspace are implemented.

Key words: storytelling, emotional stability, manipulation, cyberspace, information security, psychological impact, critical thinking.

Постановка проблеми. Сучасний кіберпростір перетворився на поле битви не лише технологій, але й когнітивних стратегій. Попри постійне вдосконалення технічних засобів захисту (фаєрволів, антивірусів, систем виявлення вторгнень), «людський фактор» залишається найбільш вразливою ланкою в периметрі безпеки будь-якої ор-

ганізації чи держави. За статистикою понад 85 % успішних кібератак починаються з елементів соціальної інженерії – маніпулятивного впливу на психологію користувача.

Традиційні підходи до підвищення обізнаності часто обмежуються механічним заучуванням правил, проходженням формальних тестів та залякуванням корис-

тувачів наслідками злону. Такий підхід призводить до феномена, відомого як «втома від безпеки». Користувачі, перевантажені технічними інструкціями та постійними попередженнями, розвивають своєрідну «сліпоту» до загроз або ж фаталістичне ставлення: «Зі мною це все одно станеться, я нічого не можу вдіяти».

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку нових, людиноцентричних методів навчання, які б не просто інформували, а формували стійкі поведінкові патерни та емоційну резильєнтність до маніпуляцій. Storytelling, як еволюційно закладений механізм передачі досвіду, може стати саме тим інструментом, що подолає прірву між знанням правил безпеки та їх реальним застосуванням у стресових ситуаціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій доводить, що проблематика використання storytelling в основному вивчалася та пропонувалася для використання у сфері реклами, журналістики, PR-сфері, адвокації, бізнесу, контент-менеджменту, маркетингу. Так Х. Айяр, А. Акгун, Е. Ердоган, Х. Кескін відзначають комунікаційний аспект і цінність storytelling та представляють його як опис реальних подій з використанням текстового контенту та мультимедійних елементів [15]. Д. Вілсон, Д. Соле пропонують використовувати storytelling для обміну знаннями в організаціях з метою донесення ідей, розуміння понять та встановлення причинно-наслідкових зв'язків [16]. Використання storytelling у маркетинговій сфері досліджували Т. Джерас, Р. Мак-Кі через побудову прибуткової маркетингової стратегії, що працює на ефективну взаємодію між брендом і клієнтом [10]. П. Зак у своїх дослідженнях нейробіології довіри доводить, що історії є потужним інструментом впливу на біохімію мозку, зокрема на вироблення окситоцину, що сприяє емпатії та кращому засвоєнню інформації [17].

Не можна оминати дослідження різноманітних аналітичних центрів та компаній. Так, Концепція «Когнітивної безпеки» (Cognitive Security), що активно розробляється аналітичними центрами НАТО та ЄС, розглядає людський розум як об'єкт

захисту від дезінформації та маніпуляцій, наголошуючи на важливості історій у формуванні стійкості. Дослідники Narrative Policy Framework (NPF) підкреслюють, що люди сприймають ризики не через статистику, а через історії, які вони собі розповідають про ці ризики. Компанії-лідери у сфері навчання з кібербезпеки, такі як Keernet Labs та ESET, вже почали інтегрувати гейміфіковані сюжетні лінії у свої тренінги, демонструючи вищу ефективність порівняно з класичними лекціями.

В українському науковому дискурсі тема storytelling також набуває популярності, хоча переважно розглядається в контексті педагогіки, філології та соціальних комунікацій. Дослідження В. Аніщенко, Н. Розумейко доводять доцільність використання storytelling у процесі викладання дисциплін у закладах вищої освіти та на курсах підвищення кваліфікації, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та систематизації знань, розвитку критичного мислення [12]. Науковці акцентують на застосуванні storytelling як інноваційній методиці формування мовної та комунікативної компетентностей здобувачів освіти (Г. Гич, Н. Дяченко, О. Товкач [3; 4]), активізації пізнавальної активності (М. Пелагейченко, Г. Табакова [14]), як засобу формування професійних компетентностей та мотивації до навчання (Н. Грицак, Л. Зданевич, К. Крутій [8]), під час викладання літератури (Н. Акулова [1], О. Ніколенко [11]), на заняттях у закладах дошкільної освіти (Н. Ростівська [13]), під час підготовки майбутніх педагогів до роботи в інклюзивних класах (Н. Калюжна, Н. Самойленко [5]). Отже, слід акцентувати, що розроблення наукових засад storytelling та технологій його використання майже не торкаються царини маніпуляцій у кіберпросторі.

Мета статті – обґрунтувати теоретичні та практичні засади використання storytelling як інструменту формування емоційної стійкості до маніпуляцій у цифровому середовищі.

Виклад основного матеріалу. Одним із ключових викликів цифрового середовища виступають маніпулятивні впливи,

які ускладнюють процеси обробки інформації, впливають на емоційний стан людини та можуть провокувати хибні рішення. У таких умовах надзвичайно важливим є формування емоційної стійкості, що розглядається як здатність особистості зберігати внутрішній баланс, самоконтроль, критичність і усвідомленість під час дії зовнішніх інформаційно-психологічних подразників. Одним із інструментів, що демонструє високу ефективність у розвитку таких навичок, є *storytelling* – метод комунікації, заснований на побудові та трансляції змістовних історій.

Вперше широкій аудиторії цей підхід представив керівник американської корпорації *Armstrong International* Девід Армстронг. Його концепція *storytelling* ґрунтується на простій ідеї: «Найефективніший спосіб презентувати власну думку чи себе, передати знання або мотивувати до дії – це розповісти історію» [14, с. 165]. Розробляючи метод, Д. Армстронг враховував психологічні особливості сприйняття інформації. На його переконання, люди краще засвоюють почуте через історії, оскільки вони яскравіші, емоційніші, більш захопливі та легко співвідносяться з особистим досвідом, на відміну від абстрактних правил чи сухих формулювань. Історії краще запам'ятовуються, мають більшу емоційну вагу та істотніший вплив на поведінку. Коли людина слухає оповідь, у неї формується довіра до оповідача, що, своєю чергою, полегшує процес переконання чи мотивації. Отже, *storytelling* можна визначити як дієвий спосіб передавання інформації аудиторії через смішні, зворушливі або повчальні історії з реальними чи вигаданими персонажами.

Основними функціями *storytelling* є: спонукальна, або мотиваційна, що надихає на започаткування нових проєктів та ініціатив; об'єднувальна, яка сприяє формуванню дружніх взаємин, розвитку колективної культури та спільної ідентичності; комунікаційна, спрямована на підвищення ефективності взаємодії між учасниками спілкування; функція впливу, що розширює мотиваційний потенціал, посилює авторитет лідера та формує суспільно значущі

переконання; а також практична, яка полегшує пояснення завдань або реалізацію проєктів. Історія вважається ефективною за умови, що вона розкриває чітко визначену й актуальну тему, має логічно вибудований і динамічний сюжет, є переконливою та ґрунтується на достовірних фактах, містить яскраві образи, виразні характеристики й образні описи, відповідає запитам і особливостям цільової аудиторії та справляє на неї емоційний вплив.

Науковці [2; 6; 7; 9] визначають такі види *storytelling*, як: культурний (оповідь про суспільні цінності, моральні орієнтири та вірування формують уявлення про норми поведінки в певній культурі), соціальний (історії про людей і для людей, які демонструють життєві приклади, що можуть слугувати моделлю для наслідування), міфи та легенди (історії про збереження культурної пам'яті, що містять важливі життєві настанови), *jump story* (історії з елементами містики та неочікуваними фіналами, котрі сприяють подоланню внутрішніх страхів і розвитку психологічної витривалості), сімейний (родинні оповіді, що передають історію сім'ї та її цінності, сприяють збереженню пам'яті поколінь, містять мораль чи життєвий урок), дружній (історії, що підтримують та зміцнюють дружні зв'язки, відтворюють спільний досвід, пережиті пригоди або важливі моменти стосунків), особистий (історії, засновані на власних переживаннях і досвіді, спрямовані на самоусвідомлення, рефлексію).

Storytelling у контексті інформаційної безпеки виконує функції навчального, просвітницького і психологічного впливу. Доведено, що люди схильні краще запам'ятовувати інформацію, представлену у формі історії, адже вона викликає емоційні реакції та формує асоціативні зв'язки. У цьому аспекті *storytelling* постає як важливий психологічний ресурс, що дозволяє ефективно впливати на внутрішні процеси саморегуляції, допомагає формувати компетентність у сфері розпізнавання маніпулятивних впливів і знижує вразливість людини до зовнішніх інформаційних загроз.

Маніпуляції у кіберпросторі мають різноманітні форми. До найпоширеніших відносять емоційні тригери, спрямовані на викликання страху, гніву чи співчуття; техніки соціальної інженерії; поширення фейкових новин; алгоритмічні маніпуляції, пов'язані з вибірковою подачею контенту; психологічний тиск, що формується у процесі токсичної комунікації. Вразливість до подібних впливів зростає за умов інформаційної перенасиченості, зниження рівня критичного мислення, емоційної виснаженості, високої значущості зовнішньої оцінки та потреби в соціальному схваленні, що особливо характерно для користувачів соціальних мереж. Саме тому розробка інструментів, які зміцнюють емоційну стійкість, є ключовою умовою ефективної протидії маніпулятивним практикам у цифровому середовищі. Storytelling у такому випадку виступати ефективним засобом формування емоційної стійкості, оскільки він діє через кілька психологічних механізмів. По-перше, історії сприяють розвитку рефлексивності: людина, занурюючись в історію, порівнює поведінку персонажів зі своєю власною, осмислює власні реакції та формує більш усвідомлене ставлення до інформаційних подій. По-друге, механізм ідентифікації дозволяє користувачу переймати корисні моделі поведінки, спостерігаючи, як персонажі долають труднощі, протидіють маніпуляціям або зберігають емоційну рівноваженість. По-третє, storytelling нормалізує емоційні переживання: історії демонструють природність реакцій на стресові фактори, знижуючи відчуття ізольованості. По-четверте, історії сприяють формуванню внутрішнього діалогу, що є частиною ефективних механізмів саморегуляції. Нарешті, історії можуть впливати на когнітивні установки, перепрограмуючи неефективні переконання та сприяючи формуванню адаптивних моделей мислення.

В освітньому процесі storytelling широко застосовується як засіб розвитку критичного мислення та цифрової грамотності. Навчальні історії дозволяють відтворювати моделі реальної поведінки, демонструвати маніпулятивні техніки та методи їх вияв-

лення. У Державному університеті інтелектуальних технологій і зв'язку в межах дисципліни «Соціальна інженерія» активно використовується storytelling. Проведене опитування здобувачів вищої освіти (55 осіб) щодо результативності використання storytelling як інструменту психологічного захисту показало повну його доцільність та актуальність. Більшість респондентів здобувачів першого курсу спеціальностей «Кібербезпека та захист інформації», «Прикладні інформаційні системи і технології», «Комп'ютерні мережі та інтернет» (96,4 %) погодилися з доцільністю використовувати storytelling для формування емоційної стійкості до маніпуляцій. Вони зазначили, що складання storytelling допомогло розвинути такі навички, як: розпізнавання маніпуляцій (94,5 %), управління емоціями (78,1 %), критичне мислення (90,1 %), медіаграмотність (81,8 %), саморефлексія (87,3 %).

Під час практичних занять здобувачі вищої освіти склали історії, що дозволило емоційно зануритися в ситуації, максимально наближені до реальних. Аналіз таких історій сприяв формуванню в них навичок виявлення неправдивої інформації, розпізнавання психологічного тиску, усвідомлення власних емоційних реакцій і прийняття більш зважених рішень. З метою практичного застосування набутих навичок здобувачам пропонувалося скласти тематичні історії, що імітували реальні ситуації цифрової комунікації. Тема «Повідомлення о третій ночі: хто грає на моїх страхах?» – історія про студента, який отримує нічні тривожні повідомлення від невідомого, і його внутрішню боротьбу між панікою та раціональним аналізом. Тема «Правда у фільтрах: як я повірив у вигадану особистість» – сюжет про знайомство у соцмережах, де герой поступово розпізнає маніпуляції через компліменти, довіру і «спільні інтереси», створені штучно. Тема «Чат, який розлютив групу» – історія про міжособистісний конфлікт у Telegram-групі, де один провокатор маніпулює емоціями інших, і про те, як головний герой навчається не втягуватися у провокації. Тема «Два клаца до паніки: фальшивий сайт університету» – про ситуацію, коли студент

отримує «лист про відрахування» із підробленого сайту та переживає емоційний шок, але вчиться перевіряти джерела. Тема «Коментар, що зіпсував день» – історія про токсичний коментар під публікацією студента і про те, як він поступово навчається відділяти себе від емоційної агресії інших. Тема «Алгоритм, який знає мої слабкості» – сюжет про вплив рекомендаційних систем соцмереж і про те, як алгоритми підсилюють емоції, що робить людину більш вразливою до маніпуляцій. Тема «Друже, скинь мені код» – історія про емоційний тиск із боку «знайомого», який просить переслати код доступу, маніпулюючи дружбою та довірою. Тема «Тест на людяність: бот, який прикидався реальним користувачем» – про бесіду з чат-ботом, який майстерно відтворює емоції, та про усвідомлення меж емпатії в онлайн-взаємодії. Тема «Невидимий театр провокацій» – історія про штучно створені інформаційні приводи, які роздмухують емоції в соцмережах, і про те, як герой вчиться не дозволяти «емоційним хвилям» керувати собою. Тема «Репост із почуттям вини» – історія про маніпуляцію через емоцію провини («якщо ти не пошириш – значить байдужий») та про розвиток критичного мислення. Тема «Фотографія, що зламала дружбу» – історія про фейкові зображення, дипфейки та емоційну реакцію на них до перевірки фактів. Тема «Тривога в прямому ефірі» – історія про те, як героїня потрапляє у стрім, повний панічних повідомлень, і вчиться стабілізувати себе перед ухваленням рішень. Тема «Мій перший онлайн-хейт» – історія про переживання від масових негативних реакцій та формування навичок емоційної саморегуляції. Тема «Як я навчився не відповідати негайно» – історія про паузу як інструмент емоційної стійкості та захисту від маніпулятивних тактик «терміновості».

Здобувачі освіти створювали власні storytelling, застосовуючи знання із соціальної інженерії та звертаючи увагу на процеси протидії маніпуляціям. Наводимо декілька прикладів.

Історія про кібербулінг і тиск «Клуб анонімних критиків». «Студентка Діана брала участь в онлайн-конкурсі. Раптом

під її фото з'явилася серія анонімних коментарів: «Ти слабка», «Твої роботи нікому не потрібні», «Краще здавайся». Коментарі ставали дедалі агресивнішими. Діана відчула втому й сумнів у власних силах. Але вона згадала рекомендації з тренінгу: не реагувати емоційно, фіксувати факти, звернутися по підтримку. Вона повідомила про коментарі модераторам, заблокувала акаунти й отримала слова підтримки від інших учасників. Через кілька днів «фабрику критики» повністю видалили. Висновок: кібербулінг часто спрямований на те, щоб підштовхнути до емоційної реакції. Вміння зберігати внутрішню рівновагу робить маніпуляцію безсилою».

Історія про фейкову кризу «Терміновий переказ». «Марина отримала пізно ввечері повідомлення нібито від свого молодшого брата: «Мене затримали за кордоном! Потрібні гроші протягом години! Це номер адвоката, допоможи!». Повідомлення супроводжували фото, які виглядали правдоподібно: знайома куртка, схвильоване обличчя, чужий кабінет позаду. У Марини тремтіли руки, вона вже відкрила застосунок банку, але в останній момент вирішила зателефонувати братові. Той сонним голосом взяв слухавку й не міг зрозуміти, про що йдеться. Тільки після цього Марина побачила, що фото можна знайти у відкритих соціальних мережах, а повідомлення прийшло з підозрілого акаунта. Висновок: сильні емоції – головний інструмент маніпулятора. Зупинитися, перевірити, переосмислити – це перший крок до кіберстійкості».

Історія про катастрофізацію «Твій акаунт видалять за годину». «Оксана отримала лист нібито від служби підтримки: «Ваш акаунт порушує правила. Для уникнення блокування негайно введіть пароль за посиланням». Лист супроводжувався червоним таймером, що «ракував» час до видалення. Серце Оксани калатало – у неї там був навчальний проєкт, важливі контакти і нотатки. Вона вже клацнула на посилання, але раптом згадала лекцію про тактику «псевдотерміновості». Вона зайшла в офіційний застосунок, а там не було жодних попереджень. Лист виявив-

ся фішинговим. Висновок: маніпулятори використовують катастрофізацію, щоб вимкнути раціональне мислення. Спокій – найкращий захист».

Отже, впровадження storytelling вимагає системного підходу: від створення банку історій реальних інцидентів до розробки інтерактивних навчальних сценаріїв, що забезпечить перехід від культури заборон до культури усвідомленої відповідальності та цифрової грамотності.

Висновки. В умовах інформаційного перенасичення та «втоми від безпеки» storytelling є не просто розважальним елементом, а стратегічно важливим інструментом формування емоційної стійкості. Storytelling виступає комплексним засо-

бом інформаційно-психологічного захисту, що сприяє розвитку критичного мислення, оптимізації емоційних реакцій та формуванню навичок безпечної поведінки у цифровому середовищі. Його інтеграція в освітні практики та систему підготовки здобувачів вищої освіти є важливим елементом стратегій із протидії кіберманіпуляціям і забезпечення психологічної стійкості в умовах інформаційних загроз сучасності. Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні впливу різних жанрів storytelling (гумористичних, драматичних, детективних) на різні вікові та професійні групи користувачів, а також інтеграції технологій штучного інтелекту для створення персоналізованих навчальних історій.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Акулова, Н. Ю.** (2022). Технологія «Storytelling» як засіб формування комунікативної компетентності здобувачів освіти в процесі вивчення літератури. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія «Педагогіка»*. № 1(28). С. 94–99. DOI: 10.33842/22195203-2022-28-94-99
2. **Братко, М.** (2022). Сторітелінг як ефективна технологія викладання курсу «Лідерство в освіті» для магістрів. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Вип. 1. С. 68–75. DOI: 10.28925/1609-8595.2022.1.7
3. **Гич, Г. М.** (2015). Сторітелінг як інноваційна методика формування мовної компетентності учнів ЗНЗ. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського*. Вип. 4(51). С. 188–191.
4. **Дяченко, Н. М., & Товкач, О. П.** (2025). Сторітелінг як ефективний метод формування комунікативної компетентності в середніх класах. *Collection of Scientific Papers «International Scientific Unity»*. С. 265–268.
5. **Калюжна, Н., & Самойленко, Н.** (2019). Сторітеллінг як один із методів підготовки майбутніх учителів до роботи в умовах інклюзивного класу. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Вип. 26, Ч. 1. С. 92–98.
6. **Ковпик, С. І.** (2021). Сторітелінг та його специфічні перелокуції в різних типах промов. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Журналістика»*. Т. 32 (71), № 4, Ч. 3. С. 268–272.
7. **Крамська, З. М.** (2024). Сторітелінг як інструмент підвищення ефективності навчання та виховання. *Українські студії в європейському контексті*. № 9. С. 144–150. DOI: 10.31110/2710-3730/2024-9
8. **Крутий, К. Л., & Зданевич, Л. В.** (2017). Сторітеллінг: мистецтво розповідання, або Як зацікавити й мотивувати дітей. *Дошкільне виховання*. № 7. С. 2–6.
9. **Мазурок, М., & Саприкіна, О.** (2022). Сторітелінг як ефективний інструмент формування комунікативної компетентності здобувачів освіти Нової української школи. *Молодь і ринок*. № 1 (199). С. 160–165. DOI: 10.24919/2308-4634.2022.254106
10. **Мак-Кі, Р., & Джерас, Т.** (2019). Сторіноміка: маркетинг у пострекламну епоху / пер. Є. Голобородько. Харків : Віват, 240.
11. **Ніколенко, О.** (2018). Storytelling як освітня технологія вивчення зарубіжної літератури. *Всесвітня література в школах України*. № 3. С. 2–5.

12. **Разумейко, Н. С. & Анищенко, В. О.** (2025). Сторітелінг як інноваційний метод у сучасній освіті. *Науковий вісник Сіверщини. Серія «Освіта. Соціальні та поведінкові науки»*. № 1(14). С. 107–120. DOI: 10.32755/sjeducation.2025.01.107
13. **Ростівська, Н.** (2020). Використання сторітеллінгу на заняттях в ЗДО. *Креативність особистості як фактор інноваційного розвитку суспільства*. № 2. С. 126–130.
14. **Табакова, Г., & Пелагейченко, М.** (2023). Сторітелінг як засіб активізації пізнавальної активності учнів у сучасному освітньому просторі. *Наукові записки БДПУ. Серія «Педагогічні науки»*. № 1. С. 165–172. DOI: 10.31494/2412-9208-2023-1-1-165-172
15. **Akgun, A., Keskin, H., Ayar, H., & Erdogan, E.** (2025). The Influence of Storytelling Approach in Travel Writings on Readers Empathy and Travel Intentions. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 207, 577–586.
16. **Sole, D., & Wilson, D.** (2002). Storytelling in organizations: The power and traps of using stories to share knowledge in organizations. *Graduate School of Education*.
17. **Zak, P. J., & Barraza, J. A.** (2013). The neurobiology of collective action. *Front Neurosci*, 7, 211. DOI: 10.3389/fnins.2013.00211

REFERENCES

1. **Akulova, N. Yu.** (2022). Tekhnolohiia «Storytelling» yak zasib formuvannya komunikativnoi kompetentnosti здобувачів освіти в процесі вивчення літератури [“Storytelling” technology as a means of forming communicative competence of students in the process of studying literature]. *Naukovyi visnyk Melytopolskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Pedahohika*, 1(28), 94–99. <https://doi.org/10.33842/22195203-2022-28-94-99> [in Ukrainian].
2. **Bratko, M.** (2022). Storitellinh yak efektyvna tekhnolohiia vykladannya kursu «Liderstvo v osviti» dlia mahistriv [Storytelling as an effective teaching technology for the course “Leadership in Education” for masters]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*, 1, 68–75. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2022.1.7> [in Ukrainian].
3. **Hych, H. M.** (2015). Storitellinh yak innovatsiina metodyka formuvannya movnoi kompetentnosti uchniv ZNZ [Storytelling as an innovative method for developing language competence in secondary school students]. *Naukovyi visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho*, 4(51), 188–191 [in Ukrainian].
4. **Diachenko, N. M., & Tovkach, O. P.** (2025). Storitellinh yak efektyvnyi metod formuvannya komunikativnoi kompetentnosti v serednikh klasakh [Storytelling as an effective method of developing communicative competence in middle school]. *Collection of Scientific Papers «International Scientific Unity»*, 265–268 [in Ukrainian].
5. **Kaliuzhna, N., & Samoilenko, N.** (2019). Storitellinh yak odyin iz metodiv pidgotovky maibutnikh uchyteliv do roboty v umovakh inkluzyvnoho klasu [Storytelling as a method of preparing future teachers for work in an inclusive classroom]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, Vyp. 26, Ch. 1, 92–98 [in Ukrainian].
6. **Kovpik, S. I.** (2021). Storitellinh ta yoho spetsyfichni perlouktsii v riznykh typakh promov [Storytelling and its specific perlocutions in different types of speeches]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiia. Zhurnalistyka*, T. 32 (71), № 4, Ch. 3, 268–272 [in Ukrainian].
7. **Kramska, Z. M.** (2024). Storitellinh yak instrument pidvyshchennia efektyvnosti navchannia ta vykhovannia [Storytelling as a tool for increasing the effectiveness of teaching and education]. *Ukrainski studii v yevropeiskomu konteksti*, 9, 144–150. <https://doi.org/10.31110/2710-3730/2024-9> [in Ukrainian].
8. **Krutii, K. L., & Zdanevych, L. V.** (2017). Storitellinh: mystetstvo rozpovidannia, abo Yak zatsikavyty y motyvuvaty ditei [Storytelling: the art of storytelling, or How to interest and motivate children]. *Doshkilne vykhovannia*, 7, 2–6 [in Ukrainian].

9. **Mazurok, M., & Saprykina, O.** (2022). Storitelinh yak efektyvnyi instrument formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti zdobuvachiv osvity Novoi ukrainskoi shkoly [Storytelling as an effective tool for forming communicative competence of students of the New Ukrainian School]. *Molod i rynek*, 1 (199), 160–165. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.254106> [in Ukrainian].
10. **Mak-Ki, R., & Dzheras, T.** (2019). Storinomika: marketynh u postreklamnu epokhu [Storynomics: Marketing in the Post-Advertising Era] (Ye. Holoborodko, Per.). Kharkiv : Vivat, 240 [in Ukrainian].
11. **Nikolenko, O.** (2018). Storytelling yak osvitnia tekhnolohiia vyvchennia zarubizhnoi literatury [Storytelling as an educational technology for studying foreign literature]. *Vsesvitnia literatura v shkolakh Ukrainy*, 3, 2–5 [in Ukrainian].
12. **Razumeiko, N. S. & Anishchenko, V. O.** (2025). Storitelinh yak innovatsiinyi metod u suchasni osviti [Storytelling as an innovative method in modern education]. *Naukovyi visnyk Sivershshchyny. Serii: Osvita. Sotsialni ta povedinkovi nauky*, 1(14), 107–120. <https://doi.org/10.32755/sjeducation.2025.01.107> [in Ukrainian].
13. **Rostivska, N.** (2020). Vykorystannia storitellinhu na zaniattiakh v ZDO [Using storytelling in early childhood education classes]. *Kreatyvni osobystosti yak faktor innovatsiinoho rozvytku suspilstva*, 2, 126–130 [in Ukrainian].
14. **Tabakova, H., & Pelaheichenko, M.** (2023). Storitelinh yak zasib aktyvizatsii piznavalnoi aktyvnosti uchniv u suchasnomu osvitnomu prostori [Storytelling as a means of activating students' cognitive activity in the modern educational space]. *Naukovi zapysky BDPU. Serii: Pedagogichni nauky*, 1, 165–172. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2023-1-1-165-172> [in Ukrainian].
15. **Akgun, A., Keskin, H., Ayar, H., & Erdogan, E.** (2025). The Influence of Storytelling Approach in Travel Writings on Readers Empathy and Travel Intentions. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, Vol. 207, 577–586. [in English].
16. **Sole, D., & Wilson, D.** (2002). Storytelling in organizations: The power and traps of using stories to share knowledge in organizations. *Graduate School of Education* [in English].
17. **Zak, P. J., & Barraza, J. A.** (2013). The neurobiology of collective action. *Front Neurosci*, 7, 211. <https://doi.org/10.3389/fnins.2013.00211> [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 05.12.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.12.2025
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.12.2025